

DORPSORGaan

spaarndam

dorpsorgaan spaarndam

inhoud:	pag.
dankbetuiging, bekendmakingen dorpsraad spaarndam	2
stand van zaken rond een dorps huis in spaarndam	3
spaarndam en de agglomeratie-ontwikkeling	5
mensen, dieren en dingen	7
stichting "sportpark spaarndam" en "henry dunant II"	8
het "kruis" werk	9
jeugdbeweging "don bosco"	12

redactieleden:

<i>e. huttinga</i>	<i>ijdijsk 27</i>
<i>j.a. knijnenburg</i>	<i>ijdijsk 26</i>
<i>p.a. roelofsen</i>	<i>dr. w. nijestraat 9</i>
<i>d.a. verdurmen</i>	<i>vissersende 71</i>

blad van de dorpsraad-spaarndam

4e jaargang nr. 10

redactie-adres: Dr. W. Nijestraat 9, Spaarndam (oost)

BEKENDMAKINGEN DORPSRAAD SPAARDAM

De Dorpsraad Spaarndam maakt het volgende bekend:

- a. dat op maandagavond, ²³ 23 november a. s.,
aanvang 20.00 uur, een openbare vergadering in de cantine van het sportcomplex nabij de Ringweg in Spaarndam-oost zal worden gehouden;
- b. dat op maandagavond, ³⁰ 30 november a. s.,
aanvang ook 20.00 uur, een vergadering, eveneens in de cantine van het sportcomplex nabij de Ringweg in Spaarndam-oost, zal worden gehouden, welke vergadering belegd is in het kader van het jaarlijkse contact met de plaatselijke verenigingen enz.

Aangezien op deze beide vergaderingen een zeer belangrijk onderwerp ter sprake zal worden gebracht, zal een zo groot mogelijke opkomst bijzonder op prijs worden gesteld.

Namens de Dorpsraad Spaarndam,

P. A. Roelofsen,
secretaris.

FAMILIEBERICHT

Dankbetuiging na ziekte

Gaarne wil ik een woord van dank brengen aan allen, die tijdens mijn verblijf in het ziekenhuis en bij mijn thuiskomst van hun belangstelling hebben blijk gegeven.

Jac. Keij,
Woonschip "Jannie",
Pol, Spaarndam.

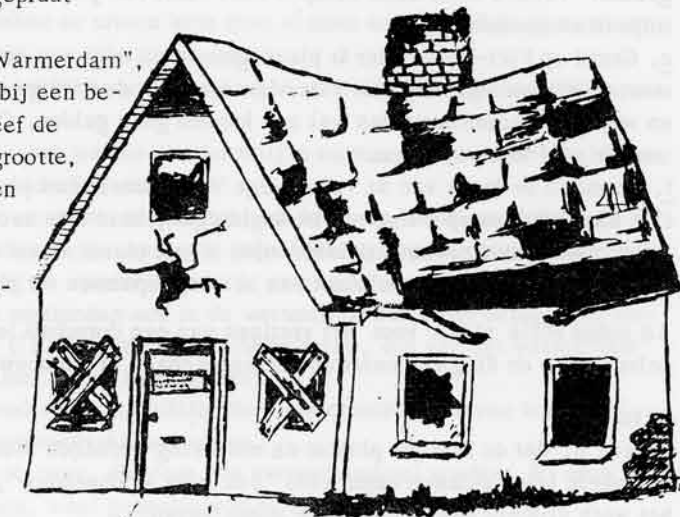
STAND VAN ZAKEN ROND EEN DORPSHUIS IN SPAARNDAM

Er is in Spaarndam al zeer lang gepraat over een dorps huis.

Met uitzondering van het "plan Warmerdam", waarin ideeën in een concrete vorm bij een bepaalde plaatskeuze zijn gegoten, bleef de discussie over de wenselijkheid, de grootte, de vormgeving en het gebruik van een dorps huis uiterst vaag.

De dorpsraad heeft destijds toegezegd een enquête inzake deze gelegenheid te zullen houden.

Bij nader beraad is de dorpsraad tot de conclusie gekomen, dat zo'n enquête eerst dan zinvol is, nadat is nagegaan:

- I. wanneer met de verwezenlijking van een dorps huis kan worden begonnen;
 - II. welke in aanmerking komende plaatsen reëel beschikbaar zijn;
 - III. welke Spaarndamse doeleinden in een dorps huis in eerste instantie kunnen worden nagestreefd.
- Deze drie punten achtereenvolgens behandelend, kunnen wij de volgende informatie geven.

ad I: Wanneer?

Met de verwezenlijking zou wellicht al gauw kunnen worden begonnen. De beide gemeentebesturen, waarmede wij te maken hebben, hebben in principe van hun bereidheid tot medewerking blijk gegeven.

De gemeente Haarlem heeft bovendien voor de jaren 1971 en 1972 telkens f 100.000, -- voor een dorps huis in Spaarndam opgenomen in haar meerjaren-investeringsplan.

ad II: Waar?

De volgende plaatsen zijn in de loop der tijd genoemd en onderzocht:

- a. Een perceel grond in de buurt van de Grote Sluis -de meest centraal gelegen plaats- aan de westzijde. Die plaats bleek niet reëel, omdat alle hier tot voor kort beschikbare of beschikbaar te maken ruimten bebouwd zullen worden of herbouwd zijn.
- b. Een perceel grond, gelegen aan de Ringweg naast de nieuwe Boerenleenbank in aanbouw. Deze grond is op korte termijn beschikbaar, valt in het kader van het bestaande uitbreidingsplan en is daarin aangewezen als bestemd voor openbare gebouwen. De grond is eigendom van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude.
- c. Een perceel grond, gelegen op de Kolk naast het perceel van de Fa. Tiggelman. In dat geval zou een pand moeten worden gesloopt. Gebleken is, dat de eigenaresse het desbetreffende perceel niet wenst te verkopen. Onteigening is niet mogelijk, doordat er ten deze geen bestemmingsplan geldt. Indien er wel zo'n plan binnenkort zou gaan gelden, dan zou het wellicht toch nog jaren duren voordat over de grond zal kunnen worden beschikt, zulks te meer, omdat er tegen deze

plaats bezwaren van stedenbouwkundige aard bestaan.

d. Grond, elders op de Kolk of in de buurt daarvan. Indien er al voldoende plaats te maken zou zijn, moet bestaande bebouwing verdwijnen. Dit gaat gepaard met extra kosten, vooral ook doordat de Kolk en de Dijk hetzij onder monumentenzorg, hetzij onder het begrip "beschermd dorpsgezicht" vallen. Door deze complicaties komt een plaats hier niet als oplossing op redelijke termijn in aanmerking.

e. Grond op Fort-Zuid. Hier is plaats genoeg en daar zou ook wat goeds te maken zijn. Echter staat op dit moment nog niet vast of en wanneer de huidige defensiebestemming wordt opgeheven en welke bestemming er dan wel zou kunnen gaan gelden. Ook hier is een oplossing op redelijke termijn niet te verwachten.

f. Grond in de buurt van de voormalige Visserstraat. Een plaats aldaar is niet centraal gelegen. Ook hier lijkt een spoedige realiseringmogelijkheid niet aanwezig. Er is geen geldend bestemmingsplan. Van stedenbouwkundige zijde is een plaats aldaar afgeraden, mede met het oog op mogelijke wijziging in de toekomst van het wegenpatroon ter plaatse.

Als enige reële plaats voor het vestigen van een dorps huis resteert derhalve een perceel grond, gelegen aan de Ringweg naast de Boerenleenbank in aanbouw.

ad III: Wat?

Bekend is, dat de hier ter plaatse en omgeving werkende kruisverenigingen, tezamen verenigd in de enkele jaren geleden opgerichte "Stichting Kruisgebouw", thans in dat stichtingsverband aan het werk zijn om een kruisgebouw te realiseren.

Samenwerking in een of ander verband in het kader van de stichting van een dorps huis lag voor de hand.

Het zag er echter tot voor kort naar uit dat toch niet zou kunnen worden samengegaan. Tot voldoening stemt het evenwel, dat overleg hieromtrent alsnog positief resultaat heeft gehad. De gedachten gaan nu uit naar een zo groot mogelijk gebouw, dat twee verdiepingen zal moeten hebben. De benedenverdieping moet als kruisgebouw dienst gaan doen. De bovenverdieping moet ter beschikking komen voor andere -algemene- dorpsdoeleinden.

Doordat er derhalve blijkens het vorenstaande in verschillend opzicht enige tekening in de dorps huistoestanden is gekomen, is de tijd nu rijp om de toegezegde enquête te houden.

Aan Spaarndammers en Bestuurders van Spaarndamse verenigingen enz. wordt de gelegenheid geboden om hun -directe of toekomstige- verlangens schriftelijk aan de dorpsraad kenbaar te maken. Ook wanneer er slechts vage ideeën of suggesties in het kader van de dorps huisaffaire mochten zijn, wordt men verzocht die schriftelijk te melden. En schrijft U ook rustig, als U het met de gang van zaken ergens niet eens bent.

Uiteraard zal de gelegenheid worden gegeven om over het een en ander te discussiëren, alvorens definitieve stappen worden ondernomen.

Volledigheidshalve wordt nog vermeld, dat de dorpsraad in het kader van de realisering van een dorps huis c.a. doende is een comité in het leven te roepen. In dit comité zullen naast enige dorpsraadsleden directe vertegenwoordigers van belanghebbenden voor dit dorps huis c.a. zitting krijgen, alsmede specialisten van overheidswege, die met dergelijke werkzaamheden praktische ervaring hebben opgedaan en dan ook als deskundigen in verschillend opzicht kunnen worden aangemerkt.

Het behoeft tenslotte geen betoog, dat tijdens de op ²³ en ³⁰ november a.s. te houden vergaderingen van de dorpsraad, die elders in dit nummer zijn aangekondigd, aan de dorps huisaffaire in ruime mate aandacht zal worden geschonken.

G.P. Stapel,

Voorzitter Dorpsraad Spaarndam.

SPAARNDAM EN DE AGGLOMERATIE-ONTWIKKELING

Het wordt duidelijk, dat het streven naar bestuurlijke schaalvergroting en wel in de richting van het vormen van stads- of streekgewesten in steeds breder kring als een noodzaak wordt ingezien.

Vaststaat eveneens, dat er over de wijze, waarop dat dan wel dient te geschieden, zeer verschillend wordt gedacht. Eigenlijk lijkt het wel alsof het denken over deze problematiek zich met name in ambtelijke- en bestuurlijke kringen hoofdzakelijk beperkt tot de mogelijke gevolgen van opheffing van de eigen vertrouwde structuur en positie. Dit komt mede, doordat er in een eeuw, waarin haast alles volslagen verandert, in onze bestuurlijke organisaties van rijk, provincies en gemeenten geen wijziging van wezenlijk belang is geweest.

Men is daarom op dit terrein van de samenleving praktisch en emotioneel niet op veranderingen ingesteld, hetgeen de volgende gevaren inhoudt:

- 1e. dat er te weinig voorlichting wordt gegeven en over de bestaande problemen en over de voor- en nadelen van bepaalde uitgewerkte mogelijkheden van een bestuursorganisatie in groter - nieuw - verband;
- 2e. dat er te weinig openbare discussie is;
- 3e. dat er van bovenaf opgelegde constructies tot stand komen;
- 4e. dat dit wellicht tot resultaat heeft, dat niet aan de behoeften en de verwachtingen wordt beantwoord.

Wellicht is iedere burger geïnteresseerd, zodra blijkt, dat het bij de behartiging van zijn belangen verschil uitmaakt of hij met de éne gemeente dan wel met een andere gemeente te maken heeft.

Een voorbeeld van zo'n situatie dicht bij huis is het volgende.

Als je Spaarndammer bent en je komt uit het oude dorp (west), dan ben je Haarlemmer en als zodanig kom je anno 1970 praktisch niet in aanmerking voor een woning aan de andere kant van je eigen dorp (oost). In oost gaat een woningzoekende uit Halfweg voor, want die is ingezetend aan de "eigen" gemeente, namelijk Haarlemmerliede en Spaarwoude.

Als Burgemeester van Bruggen van Haarlemmerliede en Spaarwoude tijdens een vraaggesprek zegt "Waar wij voor ijveren is, dat onze eigen mensen een plaats krijgen in Spaarndam" (uit een artikel in het Haarlems Dagblad van 17 september 1970), dan ziet hij de eigen mensen uitsluitend binnen zijn gemeentelijke omheining, hoe vreemd deze anno 1970 ook dwars door een dorp moge lopen.

Niettemin blijkt ook uit datzelfde vraaggesprek hoe moeilijk het is om in die kleine gemeente Haarlemmerliede en Spaarwoude zich de oprukkende apparaten van bijvoorbeeld Amsterdam en Haarlem van het lijf te houden, omdat die apparaten in allerlei opzichten allang binnen de deur zitten.

Het is een illusie gebleken, dat een kleine agrarische gemeente als zodanig een buffer kan zijn tussen de uitgroeiende en vaak strijdige stedelijke belangen.

Daarom trekt de door de rijksoverheid geleide ruimtelijke ordening zich terecht ook niets aan van gemeentegrenzen. Men heeft ingezien, dat, nu de landelijke ruimte in landschaarste is veranderd, men bufferzones niet alleen daar op de kaart moet tekenen waar deze het best kunnen komen, maar dat deze tevens als bufferzones moeten worden ingericht. Als dat niet tijdig zou gebeuren, dan is de verleiding groot om zich bij nieuwe ontwikkelingen van die zones weinig aan te trekken.

Nu wij dan, althans op papier voorshands, inderdaad temidden van zo'n bufferzone zijn gesitueerd, namelijk van het recreatiegebied Spaarwoude, rijst de vraag in hoeverre dit gehele gebied, dat in de toekomst een eigen -zij het eenzijdig recreatief- karakter zal krijgen, opgenomen

kan worden in de bestuurlijke gewestelijke samenhang.

Dit lijkt ons een betere benaderingswijze van de gestelde problematiek dan het aan elkaar plakken van bestaande gemeenten.

Indien de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude bij een hergroepering voorkeur zou hebben voor aansluiting bij de "Meerlanden" (gemeenten Haarlemmermeer, Aalsmeer, Uithoorn), dan is dit goed te motiveren voor de dubbelpplaats Halfweg/Zwanenburg, doch in het geheel niet voor een tweedelig Spaarndam, dat deels tot Haarlem en deels tot de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude behoort.

Overigens lijkt het ons te vroeg om nu al stellingen te gaan betrekken, die vóór of contra opname in enig bestuurlijk verband zijn. Zeker, zolang nog niemand duidelijk kan vertellen welke bestuurszaken in groter- dan wel in bestaand- of zelfs in kleiner kader zullen dienen te worden uitgevoerd.

Het einddoel van een bestuurlijke schaalvergroting is het verkrijgen van een meer effectieve organisatie van het plaatselijke- en regionale bestuur.

Dit kan alleen kans van slagen hebben als bestuurders en bestuurdenden hun eigen taak en plaats in zo'n groter verband herkennen.

Wanneer er eerst nieuwe regio's of stadsgewesten op de kaart worden gezet en men laat vervolgens de organisatie van de samenwerking een vrijblijvende zaak, dan blijft het hemd nader dan de rok en gaat men rustig door met overleg, met besprekingen op allerlei niveau, waarvan zelfs de meest-betrokkenen vaak nauwelijks resultaat verwachten.

Het zou, tenslotte, voor Spaarndam heilzaam zijn, indien het gehele dorp (oost en west) uiteindelijk onder één bestuur wordt gebracht.

Wij zijn namelijk gediend met een bestuur, dat niet onnodig ingewikkeld wordt en dat zoveel mogelijk rekening kan en wil houden met de Spaarndamse dorpsituatie.

G.P. Stapel.

(vervolg van pag. 12)

verplaatst. Dit was zo een kleine greep uit de verrassing, die ons stond te wachten. We zijn nu hard aan 't werk om alles in orde te krijgen en weer spoedig met onze clubavonden te kunnen beginnen. Wel hopen we voortaan voor zo iets dergelijks bespaard te blijven. Misschien kunnen de ouders ons hierbij helpen.

Verder wilde ik even iets kwijt met betrekking tot het beschikbaarstellen van de bunker voor het geven van verjaardagsfeesten e.d. Onze oudere jeugd heeft de bunker verlaten en draagt daarmee ook de naam "Don Bosco" niet meer. De leiding van de jeugdbeweging wilde namelijk de verantwoording niet meer nemen ten opzichte van deze oudere groep, omdat de bunker te afgelegen ligt. Dit was algemeen bekend en is nog steeds een goede reden om elders onderdak te zoeken. Die oudere jeugd verwijt ons nu, dat zij de bunker niet mag gebruiken voor een feestje. Wij zouden de ouders van deze kinderen willen vragen om bij zo'n feestje aanwezig te zijn. Dan zijn wij gaarne bereid de bunker tegen enige vergoeding te verhuren en Uw vloerbedekking te sparen.

U bent weer een beetje op de hoogte van het wel en wee van Uw jeugdbeweging.

Mocht U voor ons nog een paar goede leiders en leidsters weten, dan houden wij ons aanbevolen.

Namens de leiding van DON BOSCO:
André Lemmers.

P.S.: Nieuwe leiding kan zich aanmelden bij:

A. Lemmers,
Jupiterlaan 2,
Heerhugowaard.

MENSEN, DIEREN EN DINGEN

Enige tijd geleden lazen wij in het Haarlem's Dagblad het volgende bericht:

"Staatssecretaris:

BRENG ARTIS

ONDER

IN SPAARNWOUDE

Spaarwoude. - Tijdens een lezing over "de ontwikkeling van de openluchtrecreatie in westelijk Nederland" voor de Nederlandse Maatschappij voor Nijverheid en Handel in Amsterdam heeft staatssecretaris Van der Poel de mogelijkheid gesuggereerd om het in moeilijkheden verkerende "Artis" in het recreatiegebied Spaarwoude onder te brengen.

Mr. Van der Poel had geconstateerd, dat er om de last van Artis te helpen verlichten wordt gelonkt naar het rijk en in het bijzonder naar het ministerie van CRM. "Welnu, in het element van formaat Spaarwoude, dat een veelheid van recreatieve mogelijkheden zal bieden, wordt onder meer gedacht aan een dierenpark.

Ik wil helemaal niet zeggen dat dit voor Artis en Amsterdam de oplossing zou zijn. Er zit veel meer aan vast dan een enkele verplaatsing. Maar ik heb deze mogelijkheid toch eens willen noemen" aldus de staatssecretaris."

Als Artis inderdaad naar Spaarwoude komt, dan zijn we wel in de aap gelogeed.

De Redactie.

Aangenomen mag worden, dat alle begunstigers van de Stichting "Sportpark Spaarndam" inmiddels een brief met gelijke inhoud van deze stichting hebben ontvangen als de hierbij afgedrukte brief.

De stichting heeft verzocht die brief eveneens in het dorpsorgaan te plaatsen, aan welk verzoek wij bij deze, uiteraard gaarne, hebben voldaan.

Plaatsing in het september-nummer (nr. 9 van de 4e jaargang) was helaas niet meer mogelijk, doordat de kopij voor dat nummer al geruime tijd vóór 16 september 1970 gereed en verzonden was.

De Redactie.

STICHTING "SPORTPARK SPAARNDAM"

secr. A.C. Ruygrok
Ringweg 47
Spaarndam

Spaarndam, 16 september 1970.

Aan onze begunstigers,

Toen wij mede door Uw steun ons klubhuis bouwden en ongeveer 1 jaar geleden in gebruik namen, stond het ons voor, spoedig daarna d.m.v. een officiële opening in staat te zijn U persoonlijk voor deze medewerking te bedanken.

Door omstandigheden buiten onze schuld is dit echter op de lange baan geraakt.

Wij zijn van mening dat een officiële opening bij alle betrokkenen de indruk zal wekken als "mosterd na de maaltijd" te komen en hebben naar een manier gezocht ter vervanging hiervan.

Ik oktober zal de NOS op de TV met de aktie SCHIPAHOY starten. Deze aktie heeft tot doel 5 miljoen gulden bijeen te brengen voor een nieuw Rode Kruisschip "Henry Dunant II" ter vervanging van het bestaande schip. Onder het motto: "de gezonde sportmensen voor hun zieke medemensen" zal ook op de sportvelden voor dit doel geld worden ingezameld.

Wij hebben besloten aan bovengenoemde akties mede te werken en zullen een bedrag van f 500,-- (vijf honderd gulden), zijnde de geraamde kosten van een officiële opening aan het Rode Kruis beschikbaar stellen, bestemd voor de bouw van de "Henry Dunant II".

Dat U dit mag zien als een spontane manier om onze waardering uit te spreken voor de medewerking, zowel financieel als op andere manier, om Spaarndam een prachtige sportakkomodatie te geven.

Hoogachtend,

w.g. A.C. Ruygrok secr.

Het verplegen en verzorgen van zieken en armen kent men al sinds eeuwen, daar waar mensen woonden en leefden, waar ook ter wereld.

Vanaf die vroegste tijd zijn er altijd mannen en vrouwen geweest, die de zorg voor deze mensen op zich namen.

Met de komst van de christelijke geloofsleer en de christelijke cultuur in onze westerse landen, zien we langzamerhand een andere maatschappij ontstaan.

Zij toch predikten de naastenliefde en de barmhartigheid ten behoeve van de medemens.

Ook trok de christelijke leer een scherpe lijn tussen de geloofspraktijk en de geneeskunde. "Niet het lichaam, maar de ziel moest gered worden".

Door de groei van het christendom ontstonden ook in de westerse landen langs belangrijke wegen en drukke kruispunten Gods- en Gasthuizen voor de pelgrims, die van het westen naar het oosten trokken. (Denk aan de Kruistochten en Kruisridders).

Deze Gods- en Gasthuizen waren verbonden aan verschillende kloosterorden. Om een voorbeeld te noemen: de Benedictijner- en de Augustijner-kloosterorden.

In deze kloosters overnachten dan de reizigers, die daar een gastvrij onthaal vonden. Bij deze kloosters vinden wij vaak een kruidentuin, waar geneeskrachtige kruiden werden geteeld.

Deze Gods- en Gasthuizen, die dus allereerst als plaatsen voor pelgrims, reizigers en ouden van dagen bestemd waren om hen voor één of meerdere dagen te huisvesten, zien wij later, veel later zelfs, tot onze ziekenhuizen en hospitalen uitgroeien.

Door de liefdadige en barmhartige instelling van het christelijk geloof zien wij naderhand, dat deze huizen ook zieken gaan opnemen, ook al doordat in die tijd vooral in de kloosters velerlei wetenschappen beoefend werden, w.o. die der geneeskunst.

Pas na de 6e eeuw kwamen de chirurgijns in deze gasthuizen en daarna de doktoren.

Een zeer beroemd Godshuis is dat van Parijs: het Hotel Dieu, dat veel materiaal over de ziekenverpleging uit die tijd heeft nagelaten. Het waren de Augustijner-religieuzen, die daar werkten en die de oudste -zuivere- verpleegstersorde van nonnen vormden. Zij zwoegden in volkomen overgave voort tot hun oude dag, om dan eindelijk als oude -afgewerkte- paarden in hun oude tuig in eenzaamheid te sterven. Ook stonden deze zusters de was der zieken in de Seine te doen; zelfs midden in de winter, bij strenge vorst, stonden zij in het ijskoude water die was te doen.

Het Hotel Dieu kreeg een slechte naam, toen er bijv. bij epidemieën meer patiënten werden opgenomen dan er bedden beschikbaar waren. Het is voorgekomen, dat er vijf- of zesmaal meer mensen verzorgd werden dan normaal was te achten. Zo doende kon het geval zich voordoen, dat er zes mensen in 1 bed lagen. Drie aan het hoofd- en drie aan het voeteneinde.

De Gods- en Gasthuizen hebben hun goede en slechte tijden gehad. Hun namen vindt men ook in ons land nog terug, zoals hier in Haarlem "St. Joannes de Deo" en het "St. Elisabeth's Gasthuis".

Terwijl de Godshuizen hun religieuze grondslag behielden, werden de Gasthuizen door de jaren heen meer en meer particuliere- en gemeentelijke instellingen.

Als particuliere instelling kregen zij een college van regenten, die het beheer der inrichting gingen overnemen ("St. Elisabeth's Gasthuis").

Men kan dus wel zeggen, dat de kloosterorden veel hebben bijgedragen tot het ontstaan van onze ziekenhuizen.

In de vijfde eeuw na Christus zien we het kloosterleven opbloeien en ontstaan de verplegingsorden van mannen en vrouwen. In die tijd waren er de machtige en rijke kloosters. De eerste verachte Christenen zien wij hun nederige diensten aan hun medemens bewijzen. De vrouwen hebben in dit kloosterleven een zeer belangrijke rol gespeeld. Het eigenaardige ervan is, dat de geschie-

denis rond de kloosters heeft geleerd, dat een vrouwenklooster onder een mannenbeheer gewoonlijk een kwijnend bestaan leed en dat de algemene bloei toenam daar, waar de vrouwen mede een mannenklooster beheerden. "Waren er toen ook al dolle Mina's, in de goede zin van het woord"?

Hoe was het toen in ons land gesteld?

Dit is een verhaal, rijk aan geschiedenis, genoeg om er boekdelen mee vol te schrijven.

Ook hier treffen wij de vrouw aan, die op het gebied der ziekenverpleging een belangrijke rol heeft gespeeld.

Nederland bezat in die oude tijden geen scholen waar geneesheren werden opgeleid. De eerste school zou pas in 1575 in Leiden komen. Wie zich aan zieken wilde wijden, was aangewezen op eigen ervaring en overlevering.

In de Middeleeuwen waren het de geestelijke orden, die zich met de verpleging bezig hielden, zoals de Johanniter-orde, de Broeders van Joannes de Deo, de Augustijner-orde en ook de Vincencius de Paolo's, Ville de Charité. Deze allen waren in Holland geen onbekenden en zijn ook nu nog geen onbekenden.

In het begin was het in de ziekenhuizen schoon en netjes. Alle bedden waren van elkaar gescheiden. Ieder bed had twee lakens en een rode deken, kussens en verder al wat meer nodig was. In die tijd genoot een dokter in de medicijnen jaarlijks 59 Brabantse guldens, een wondarts 100 Brabantse guldens en 4 mud tarwe. De ziekenkost bestond uit stokvis, haring en boter. Zelden was er gewoon vlees en de medicijnen waren schaars.

Daarna volgden de donkere tijden in de ziekenverpleging. Er was geen of slecht personeel te krijgen. Men had er weinig of geen belangstelling voor. Alleen daar, waar religieuzen werkten, was er van enige belangstelling sprake gebleven.

In de 18e eeuw sprak men over een Verbandhuis, dat gebruikt werd voor heelkundige behandeling. Het had twee vleugels. De ene vleugel was voor de mannen, de andere vleugel voor de vrouwen. Vóór de zalen bevond zich een ruim portaal met een haard, die door een opening in de gevel van buiten af gestookt werd. Op deze haard werd de pap bereid. In dit vertrek kwam ook het privaat uit. Ook de gewassen windsels werden er gedroogd. Dit portaal diende voorts tevens voor de bedienden als verblijfplaats om er in hun vrije tijd een pijpje te roken.

Boven de zalen bevond zich een zolder, die later ook in gebruik genomen werd. Deze zolder was laag en door de vele kribben, die daar geplaatst waren, was die zolder zeer bedompt. Bedompt ook al door de weinige ventilatie. 's Winters werden de zalen niet verwarmd, zodat de patiënten bij strenge kou verkleumden of te bed moesten blijven. De verlichting geschiedde met olielampen en was door het walmen zeer hinderlijk voor de patiënten. De zieken werden nauwelijks of niet gewassen. In het Binnen-Gasthuis bijvoorbeeld was aan het einde van de 19e eeuw geen enkele badkuip aanwezig om daarin de patiënten bij hun binnenkomst te kunnen reinigen. Wilde men opgenomen worden in het Gasthuis, dan moest men één verschoning bij zich hebben. Men zag de ongelukkigen dan ook langs de huizen bedelen om een paar hemden (het zgn. "Gasthuishemd").

Aan de spijzen werd weinig zorg besteed. Met het brood werd tussen de zieken handel gedreven. De ziekenhuisvaders en -moeders verdienden een schaars loon, zodat zij met koffie en thee een handeltje gingen drijven bij de patiënten. In die tijd bestond het ziekenhuispersoneel uit onevenwichtige mannen en vrouwen, imbecielen, prostituees en alcoholisten.

Door de doktoren werd geklaagd over de ondragelijke stank door de onvoldoende verzorging der patiënten, die -zoals reeds is gezegd- niet of nauwelijks werden verschoond.

Verder klaagden de doktoren over een gebrek aan schoon linnengoed, over het uitspoelen ervan zonder gebruik te maken van zeep en over het drogen ervan op de zalen. Tevens wezen ze er op, dat de privaten midden door de zalen liepen.

Het leek hun wenselijk, dat het verplegend personeel elkaar zou kunnen aflossen en elkaar dan de voorschriften omtrent de zieken zou kunnen overgeven, hetgeen toen nog niet gebeurde,

aangezien de "meiden en knechten" ook nog ander werk te doen hadden. De toestanden in die tijd in de ziekenhuizen waren onbeschrijflijk.

Langzamerhand kwamen er lichtpunten gloren aan de horizon.

In 1825 werden de matrassen met zeewier met goedvinden van de doktoren aangeschaft.

Omstreeks 1844 begon de grote zuivering in de ziekenverpleging, in Amsterdam. Men richtte hier de Vereniging van Ziekenverpleging op. Tot nog toe kwam het ziekenhuispersoneel uit Veenhuizen. (Eén der geneesheerdirecteuren schreef destijds nog naar Veenhuizen voor o.a. nieuwe "zaalmeiden".)

Het was door toedoen van Mw. Jeltje de Bosch - Kemper, dat de opleiding der verpleegsters in goede banen werd geleid en dat vernieuwingen langzaam op gang begonnen te komen. Beter behuizing voor zieken, beter materiaal kwam er.

Jonge meisjes kregen een verpleegstersopleiding.

Maar nog tijdens de regering van Koningin Wilhelmina werd slechte behuizing van het personeel der ziekenhuizen geconstateerd. Terwijl Hare Majesteit een bezoek bracht aan één van de Haagse ziekenhuizen, vroeg zij om de verblijven van het verplegend personeel te mogen zien. Noodgedwongen toonde men Haar die en haar commentaar luidde: "Mijn paarden zijn beter gehuisvest". Daar kon men het mee doen. Nog steeds treden er vernieuwingen in de ziekenhuizen op, aangezien de wetenschap der geneeskunst steeds meer voortschrijdt en van de ziekenhuizen steeds andere en betere apparatuur eist en voorts ook andere eisen stelt aan het verplegend personeel in de ziekenhuizen.

Was het aanvankelijk de te redden ziel, die voorrang had, nu slaat de balans door naar de andere kant. Het lichaam wordt nu gered en de dood wordt teruggedrongen naar een ver afgelegen hoekje. De balans is nog niet in evenwicht, maar er zijn verschijnselen waar te nemen om de balans in evenwicht te brengen. Dit is evenwel een onderwerp op zich.

Wat heeft de geschiedenis der verpleging geleerd? Ten eerste dit.

In het eerste stadium ging het bij de verplegenden om het begrip roeping, gebaseerd op een religieuze grondslag. Later is het een beroep geworden. Voorts ging het van ziekenoppassing naar ziekenverzorging, dan via de opleidingen tot verpleegster naar verpleegkundige.

Het werkgebied van een verpleegkundige betrof:

- 1e. het ziekenhuis;
- 2e. de praktijk van de particuliere verpleegkunde;
- 3e. het sociaal-maatschappelijk terrein.

Het werkgebied van een ziekenverzorgster of helpster betrof:

- 1e. het ziekenhuis en
- 2e. het kruisverenigingswerk, zulks onder de leiding van verpleegkundigen.

Het werkgebied van een kraamverzorgster betrof het kraamwerk der kruisverenigingen, zulks onder de leiding van verpleegkundigen.

Zuster Boon.

Jeugdbeweging "DON BOSCO"

Aan het begin van ons nieuwe clubjaar willen wij nog even een terugblik werpen op het afgelopen clubjaar.

De St. Nicolaas-actie voor de zieken en bejaarden was volgens de reacties, die wij hierop ontvingen, een welkome verrassing. Bij voldoende financiële middelen kunnen wij ook dit jaar misschien weer voor een dergelijke verrassing zorgen.

De gehouden kienavond heeft, dank zij de medewerking van velen, onze clubkas met enige honderden guldens verrijkt. In december a.s. zullen wij zeker weer zo'n avond organiseren. Hierover ontvangt U nog wel nader bericht. Misschien is het mogelijk, dat de bevolking van het "nieuwe Spaarndam" ook eens belangstelling toont.

De paasmandjes voor de zieken en bejaarden brachten ook dit jaar de voor hen zo nodige vitaminen, welke door hen in dankbaarheid werden ontvangen.

Ook wil ik nog noemen de door onze jongens gelopen avondvierdaagse, waarmede wij nog een mooie groeps prijs gewonnen hebben. De aankomst op de Grote Markt was ontroerend. Als je langs de kant staat met bloemen voor de leiders en een krat frisdrank voor de jongens en je ziet die gasten binnen komen, dan denk je "dat moesten de ouders nou ook eens zien". We zijn er maar vanuit gegaan, dat de ouders dit onmogelijk konden weten. Dit is ook wel gebleken, want er waren er slechts twee.

De tussenliggende tijd was voor ons, leiders en leidsters, een zeer drukke, maar leuke tijd, met gezellige clubavonden en de voorbereiding op ons jaarlijkse kamp, dat dit jaar werd gehouden op Kasteel Maarsbergen. Uit de reacties van de kinderen hebben we opgemaakt, dat ze een prachtige week gehad hebben en graag het volgend jaar weer mee gaan. We hopen, dat we dit dan weer voor hen kunnen doen. Waarschijnlijk zal de kampweek volgend jaar worden gehouden in de periode van 21 t/m 28 juli. Wij zijn wel vroeg met het doorgeven van dit bericht, maar misschien kunnen de ouders daarmede dan rekening houden, zodat hun kinderen alle mee kunnen. Het is namelijk voor de leiding niet leuk om op clubavonden ongeveer 25-30 kinderen te vermaken en dan op kamp te gaan met maar 14 of 15 kinderen.

Namens de leiding van Don Bosco wil ik nogmaals de ouders bedanken, die dit jaar voor het eerst in de Don Bosco-geschiedenis een gemeenschappelijke actie hebben ondernomen om de leiding en andere medewerkers te bedanken en hun een stoffelijk blijk van waardering aan te bieden. Alleen al het idee doet je goed.

Wat het nieuwe clubjaar ons zal brengen, is zowel voor U als voor ons nog een verrassing.

Dat er voor ons reeds voor een fijne "verrassing" is gezorgd, zal U ongetwijfeld ter ore zijn gekomen.

Ook voor het eerst in de tien jaren was het niet nodig om, alvorens met de clubavonden te starten, de bunker nog eens grondig schoon te maken. Tot onze grote verbazing was dit reeds geschied.

Men had kans gezien de bunker iets te verruimen, wat ons tot nog toe nooit was gelukt.

De bunker was herschapen in de Dam, zoals die er uitzag op de dag na de rellen. We hopen voor de bewoners van Spaarndam, dat het dan ook die damridders zijn geweest. En niet onze Spaarndamse jeugd waarvoor iedereen zich uitslooft. Als dat niet zo is, stemt dat tot nadenken. De bunker, die met veel moeite tot een paleis voor de jeugd is gemaakt, was totaal afgebroken. Om U enige voorbeelden te noemen: de closets -prachtig nieuw- waren plat geslagen, de fontein-tjes waren in deze slag meteen maar meegenomen; 4 oud-Hollandse tegeltjes in de schouw, waarvan er 2 gebarsten waren, zijn daar uitgehakt; ook hadden wij een spoelbak in onze zelf gemaakte bar, deze is ook vertrokken; de deur, die toegang gaf tot deze ruïne, was -zoals U zult begrijpen-

(vervolg op pag. 6)

